

NATURTURIST NORDJYLLAND

NATURTOURIST NORDJUTLAND

HOME

pdf

Oversigt

Naturlinks

Turistlinks

Søg

Mail

Lovns Halvøen

Farsø kommune

Afstand Aalborg 65 km.

Privat og offentligt ejet område, 420 ha er fredet. Her findes ca. 20 km afmærkede stier med offentlig adgang.

Parkering ved Herregården Hessel samt ved amtets informationsbygning.

Her findes en udstilling om Lovns samt toilet og en primitiv lejrplads med bivakker, der gratis kan benyttes af vandrere og cyklister. Overnatning tilladt i 2 nætter.

Landskab og geologi

Halvøen Lovns er præget af store morænebakker, afgrænset af stedvis stejle skrænter mod Limfjorden. Det rindende vand har siden istiden skåret en lang række markante kløfter i skrænterne. Nordvest og sydøstsiden af Lovns har et smalt marint forland, dannet siden stenalderhavet trak sig tilbage fra skræntfoden. Ved roden af Lovns Halvøen mod sydøst har en fjord i stenalderhavet strakt sig langt ind i landet. Fjorden er siden blevet afsnøret af strandvolde, så Lovns Sø blev dannet. Den lavvandede sø blev afvandet i 1925, men genskabt ved et naturgenopretningsprojekt i 1995.

Klinten langs Lovns sydvestvendte kyst ved Melbjerg Hoved holdes bestandigt blottet ved havets erosion, og den giver et helt enestående kig "ind i landskabet". Normalt forestiller vi os det nordjyske landskab dannet af lag fra den sidste istid, kaldet Weichel-istiden, som sluttede for 20.000 år siden. De nyeste undersøgelser af Melbjerg Hoved viser imidlertid, at Lovns er opbygget af lag fra de sidste tre istider, hvor de ældste lag er omkring 250.000 år gamle. Den nederste del af klinten er helt domineret af gråligt, fedt moræneler med spredte sten. Dette ler er fra Saale-istiden, den næstsidste istid, men flere steder kan der også i den nedre del findes lagdelt ler og fint sand, som er dateret som

Stranden nedenfor Melbjerg Hoved. Grænsen mellem den nederste lerede grå del og den øvre brunlige, sandede del ses tydeligt. Stenene på stranden er vasket ud af klinten og rummer mange ledeblokke fra hele Skandinavien, medbragt af de forskellige isfremstød. En ledeblok stammer fra genkendeligt fast grundfjeld i et begrænset område og fortæller, hvor isstrømmen har passeret.

Copyright Kort- og matrikelstyrelsen

ZOOM OUT

Dyreliv

Lovns halvøen med de mange forskellige

smeltevandsaflejringer fra den foregående Elster-istids sidste del.

Omtrent 10 meter oppe i klinten ved Melbjerg Hoved findes en vandret grænse, markeret af et lag med store sten. Over denne grænse og til klintens top, næsten 30 meter oppe, er lagene brunlige med grove materialer af sand, grus og sten. Lagene ligger næsten vandret og består af to morænelag med et mellemliggende lagdelt smeltevandslag. Alle disse lag er fra den sidste istid (Weichel- istiden).

250.000 år gamle lag af smeltevandsler og fint sand fra Elster-istiden i den sydligste del af klinten ved Melbjerg Hoved. Lagene lå oprindeligt vandret, men er foldede og kippede af senere isfremstød.

Planteliv

På det nordvestlige hjørne af Lovns halvøen ved Hessel Skovhuse ligger en egeskov med Hassel og spredte Småbladet Lind. Skoven optræder på gamle kort og kan være efterkommer af den oprindelige egeblandingsskov, som i stenalderen dominerede landet. Småbladet Lind findes kun nogle få steder i landet, netop i naturskov, som kan være rester af den oprindelige skov. Klatrende Vedbend og Alm. Gedeblad ("Kaprifolie") er med til at understrege urskovspræget. I flere af slugterne findes lignende egeskove og -krat, som dog er opstået ved tilgroning af de hede- og overdrevspartier, som i 1800-tallet helt dominerede spidsen af halvøen.

naturtyper har et rigt dyre- og fugleliv. Særligt bemærkelsesværdigt er det rige fugleliv, som har indfundet sig i den genskabte Lovns Sø. Her findes bl.a. en af Danmarks største bestande af sorthalset og gråstrubet lappedykker. De sjældne arter skeand og attlingand yngler her sammen med en lang række andre ande- og vadefugle. Odderen hører også til søens nye beboere. I klinten på Melbjerg Hoved findes en koloni af digesvaler.

Kulturhistorie

Kysterne langs Limfjorden var et af Ertebøllefolkets foretrukne bosteder p.g.a. af de rige muligheder for jagt og fiskeri. Lovns Halvøen er ikke nogen undtagelse - langs bredderne af stenalderhavets tidligere fjord ved Lovns Sø ligger flere køkkenmøddinger. Lovns letdyrkede sandede jorde fristede de første bønder, og halvøens højtliggende gravhøje fortæller om deres tilstedeværelse. Lovns halvøen har formodentlig været et attraktivt sted at bo, beskyttet af stejle skrænter til tre sider og en smal landtange på den fjerde.

Af fortidsminder skal nævnes ringvolden i enebærkrattet på Melbjerg Hoved (passeres ad gul sti). Ringvolden har aldrig været udgravet, hvilket giver fantasien frit spil. Informationen på stedet tolker den lille ringvold som et tilflugtssted for en enkelt gård, men en mere jordnær løsning er absolut tænkelig. Volden kan være resterne af en fårefold fra nyere tid. De øde heder og overdrev på halvøens spids, langt fra anden bebyggelse, har været et ugæstfrit sted, og den sidste ulv i Danmark blev skudt i 1813 kun 40 km fra Lovns.

Herregården Hessel er Danmarks sidste helt stråtækte herregård. Herregården ejes af Nordjyllands Amt og er indrettet som landbrugsmuseum, medens gårdens ca. 200 ha drives økologisk.

Storblomstret Kodriver er almindelig i egekrattene på Lovns halvøen, men er ellers sjælden i Himmerland. Den kendes nemt fra de øvrige Kodriver-arter ved at have enlige, langstilkede blomster. Den blomster i det tidlige forår samtidig med Hvid Anemone.

Skovbundsvegetationen er usædvanlig frodig og artsrig, bl.a. fordi jordbunden i bunden af slugterne og på skråningerne er præget af moræneleret fra forrige istid. Vegetationen domineres af Skovsyre og Stor Konval og rummer flere sjældnere planter, f.eks. Storblomstret Kodriver, Tandrod, Tyndakset Gøgeurt, Ramsløg og Stor Frytle.

De stærkt kuperede "Skovbakker" rummer hedebakker og overdrev, præget af den sandede jord som dominerer toppen af halvøen. Særligt markant er det vidtstrakte enebærkrat, som vokser oven på Melbjerg Hoved.

De mange slugter på Lovns har oprindeligt været græssede overdrev. Hvor græsningen er ophørt har især egen indfundet sig i den sandede jord, i de mest vindblæste slugter som egekrat eller som på billedet egeskov med undervegetation af Hassel (Hassel = Hessel, navnet på halvøens eneste herregård).

Herregården Hessel har præget Lovns historie siden middelalderen. Op til slutningen af 1700-tallet ejede gården hele halvøen. Gården nævnes første gang i 1391, hvor den blev pantsat. Hessel har formodentlig aner tilbage i vikingetiden p.g.a. stedets gunstige strategiske placering og gode muligheder for besejling. Gården tilhørte kronen fra ca. 1400 til 1567, hvor den indgik i en byttehandel med adelsmanden og diplomaten Jørgen Lykke. Hessel var en hovedgård, d.v.s. den var fritaget for at betale skat til kronen mod at stille mandskab og udrustning til kongens hær. Gården blev drevet ved hoveri af bl.a. fæstebønderne i den nærliggende landsby Lovns. Gul sti fra informationsbygningen følger på en strækning det gamle hovedgårdsdige, som afgrænsede den del af hovedgårdens jord, der blev drevet ved hoveri. Hessel har gennem tiden haft en lang række forskellige ejere, ofte kendte slægter som Daa, Lerche, Lüttichau og Kaalund.

Herregårdens nuværende bygninger stammer i det væsentligste fra 1800-tallet, idet laden dog dateres til 1620-erne. Ifølge overleveringen har en af Chr. 4.'s skibstømrere bygget den af tømmer fra skibsvrag. Hessel blev købt af amtet i 1966 og indrettet til museum for gamle landbrugsredskaber, maskiner og vogne. Stuehuset er bevaret med næsten intakt inventar og står som et proprietærhjem fra ca. 1850.

Udsigt over den genskabte Lovns Sø. Det gamle transformatorårn er indrettet som udsigtstårn med information om naturgenopretningsprojektet og søens rige fugleliv.

Information

[Landbrugsmuseet på Hessel](#) har åbent i perioden 1. maj - 30. september i tidsrummet fra kl. 10.00 - 17.30.

© Naturturist

Sidst opdateret 14. oktober 2007